

Hengellinen Kuukauslehti itsenäisessä Suomessa

Tällä palstalla seurataan vuoden 2017 ajan itsenäisen Suomen vaiheita Hengellisen Kuukauslehden sivuilla.

Körttiläiset ovat erikoistuneet elämän epäsankarilliseen puoleen 1997–2006

Laman ja EU-jäsenyyden jälkimainingeissa *Hengellinen Kuukauslehti* jatkoi vielä jonkin aikaa entisellä linjallaan. Haastatteluissa oli eri alojen suuria nimiä, ja sisällössä nostettiin esiin yhteiskunnan murros niin maataloudessa kuin eliitin ja kansan välillä.

Parina vuonna lehdessä ilmestyi poikkeuksellinen palsta, kahden nimimerkin kirjoittama pakina ”Hengellinen kuukauskierrros”. Siinä käytiin läpi ”tiedotusvälineiden valaisemia ihmisiä ja ilmiöitä, jotka jaksoivat puhuttaa ystäväkansaa”. Kyse ei ollut hengellisistä aiheista, vaan palstalla käsiteltiin sarkastisesti niin poptähti **Madonnaa** kuin **Kata Kärkkäisen** avioeroa tai **Bill Clintonin** naisseikkailuja. Joka kuukausi valittiin myös ”kuukauden körtti” jostakusta tavalla tai toisella ”körttiläisesti” esiintyneestä henkilöstä. Palsta onnistui herättämään sekä paheksuntaa että ihastusta, mutta vähitellen kirjoitustapa kääntyi nokkelasta lähinnä happamaksi, kunnes pakinan julkaiseminen loppui.

Jaakko Eleniuksen päätoimittaja-aikana *Hengellinen Kuukauslehti* oli pyrkinyt korostetusti profiloitumaan kirkolliseksi kuukausijulkaisuksi. Hänen seuraajansa **Jouko Kuusisen** kaudella yleiskirkolliset aiheet vähenivät, vaikka toki seurakuntavaalit, **Antti Kylliäisen** kohuteos *Kaikki pääsevät taivaaseen*, katolisten ja luterilaisten yhteinen julistus vanhurskauttamisopista tai jumalanpalvelusuudistus puhuttivat hyvinkin voimakkaasti. Opillista keskustelua käytiin myös **Anni Pesosen** kolumneista.

Silti edes 1990-luvun lopun Nokian herätys ei enää herättänyt samanlaista polemiikkaa kuin edellisen vuosikymmenen missiot. *Hengellisestä Kuukauslehdestä* tuli puhtaasti nimensä mukainen seuraliikkeen julkaisu, jopa eräänlainen jäsenlehti Herättäjä-Yhdistyksen monisivuisine tiedotteineen. Sivut täyttyivät hartauskirjoituksilla ja muulla enimmäkseen herännäisyyteen keskittyvällä sisällöllä. Väliillä hätkäytettiin haastatteleamalla Yö-yhtyettä tai **M. A. Nummista**, tai kyselemällä muusikko **Tuomari Nurmion** mielipiteitä virsistä.

Mitä sitten pohdittiin ”sisäpiirissä”? Samaa mitä aiemminkin: herännäisyyttä ennen, nyt ja tulevaisuudessa, nuorisoa ja kasvatuksen ongelmia. Myös perhe-käsitteen muutos alkoi näkyä. ”Perheen käsite on laajentunut: ihmiset sanovat muodostavansa perheen, vaikka ainoa asuintoveri olisi undulaatti”, määritteli sosiologian professori **Riitta Jallinoja** vuosituhannen taitteessa. Pian mietittiin perheen käsitettä sekä lapsettomien näkökulmasta että tilanteesta, jossa lapsella olikin sekä biologiset että sosiaaliset vanhemmat.

Hengellinen kuukauskierrros -palstalla otettiin 1990-luvun puolivälissä kantaa homoseksuaalien asemaan moittien sitä, että arkkipiispa oli piispainkokouksessa jätetty ”yksin puolustamaan kaltoin kohdellun vähemmistön oikeuksia ja omantunnonvapautta, mitkä kuuluvat luovuttamattomina luterilaiseen eettiseen ajatteluamme”. Seuraavan kerran aiheeseen palattiin pari vuotta parisuhdelain voimaan astumisen jälkeen, jolloin **Jukka Hautala** arvosteli kirjallisuuspalstalla homoseksuaaleja ja kirkkoa käsittelevän kirjan. ”Homot ja lesbot meillä on aina keskuudessamme. Voisiko tämän tosiasian tunnustamisesta lähteä Hengellisen Kuukauslehden lukijakunnan puitteissa keskustelemaan asiasta kodeissa ja tuttavapiireissä. Käsitteiseni mukaan tämänkin lukijakunnan joukossa on niitä, joiden elämä on ollut hiljaisesti sidottuna vaikenemisen ja kieltämisen todellisuuteen.”

Tärkeää oli etiikka, vastuu luoma- ja ihmiskunnasta globalisoituvassa maailmassa. Artikkeleissa nostettiin esiin syrjäseutujen ongelmia, ekologista elämäntapaa, Reilun kaupan tuotteita, Yhteisvastuu-keräystä ja Kirkon Ulkomaanavun nuorille suunnattua Changemaker-toimintaa. Diakonia-aiheista kirjoitettiin runsaasti, korostetun paljon päihde- ja kriminaaliryöstä, vaikka kommentit eivät aina olleet herännäisyydelle niin imartelevia. ”[Kriminaaliryöstön sihteeri] **Sami [Puumala]** kertoo miettineensä vahvasti, miten kevyttä puhetta on körttiläisyyden sallivuus”, kun hän oli tuonut herättäjäjuhlatalkoisiin avovankeja ja saanut kokea näiden sulkemisen ulkopuolelle. Lehden sisällöstä voikin sanoa, kuten Portaanpään opiston rehtori **Petri Järveläinen** seuraliikkeestä yleisesti: ”Körttiläiset ovat erikoistuneet elämän epäsankarilliseen puoleen.”

Toki muutkin maailman tapahtumat näkyivät lehden rivien välissä: Bosnian sota, New Yorkin terrori-iskut, prinsessa **Dianan** kuolema tai Lahden doping-skandaali. Silti **Simo Juntusen** päätoimittajakauden alkaminen merkitsi vahvempaa ajankohtaisuutta. Herännäisyyttä alettiin taas korostaa kirkollisena herätysliikkeenä, ja maailman tapahtumia käsiteltiin laajemmin. Osin tämä johtui ehkä siitäkkin, että myös suomalaiset joutuivat miettimään omaa turvallisuuttaan tsunamin, lintuinfluenssan ja Jyllands-Postenin Muhammed-pilakuvan aiheuttamien levottomuuksien tullessa jo kovin lähelle.

Kaisa Viitala

Lähteenä Hengellisen Kuukauslehden vuosikerrat 1997–2006

HK 3_2000.jpg: Maaliskuun 2000 *Hengellinen Kuukauslehti* esitteli Nurmon herättäjäjuhille kotisivuja tekevän Jaakko Antilan. Internetin käyttö oli vielä niin vähäistä, että lukion toisluokkalainen oli itse ehdottanut www-sivujen tekemistä juhlaorganisaatiolle. Tuolloin juhlia saattoi myös kuunnella soittamalla maksulliseen palvelunumeroon, seuraavana vuonna palveli jo ”Radio Körtti 100 MHz”.